

Iwona Benek¹

Recenzja książki: Adam A. Zych (red.) *Encyklopedia starości, starzenia się i niepełnosprawności*. Wydawca: Stowarzyszenie Thesaurus Silesiae – Skarb Śląski, Katowice 2017, t. 1, s. 598

Na polskim rynku wydawniczym dostępna jest *Encyklopedia starości, starzenia się i niepełnosprawności*. Wydano pięć tomów w ciągu dwóch lat (2017–2018).

Polskie encyklopedie mają sporą – choć nie najdłuższą w Europie – tradycję. Jednak encyklopedie z dziedziny jednej wiedzy (specjalistyczne) nie są powszechne. A wśród encyklopedii systematycznych, ogólnych i specjalistycznych szczególną rolę odgrywają te, które mają być impulsem do refleksji nad aktualnymi, nieuchronnymi cyklami, które dotyczą człowieka, a do tych należy proces starzenia się.

Encyklopedie mają ogromne znaczenie, ponieważ są podsumowaniem stanu wiedzy i badań, były i są punktem wyjścia przy penetracji dorobku z danej dziedziny i prowadzą do nowych wizji i uogólnień. To zasób, źródło, ale też katalizator problemów, wątpliwości i pytań, jakie dana dziedzina jednostce i społeczeństwu stawia. *Encyklopedia starości, starzenia się i niepełnosprawności* ma szczególne znaczenie – jako książka specjalistyczna jest zarazem dziełem ogólnym, gdyż ukazuje pogłębione rozumienie omawianych tematów. Jej zadaniem jest dostarczenie podstawowej wiedzy dotyczącej różnorodnych wymiarów gerontologii. Pozwala na wielowymiarową, pełną analizę starzenia się i starości, na wskazanie ich specyficznych cech oraz pełniejsze zrozumienie istoty i procesu, jakim jest starzenie się i zjawiska – starości.

Prezentowana pozycja wydawnicza, której redaktorem naukowym jest prof. zw. dr hab. Adam A. Zych – wybitna postać w świecie gerontologii – wpisuje się w dorobek polskich badań i wizji związanych z gerontologią, poszerza i programuje także współczesną europejską wiedzę na temat starzenia się i niepełnosprawności. Encyklopedia – w zamierzeniu autorów i redaktora naukowego – ma służyć skonsultowaniu różnorodnych problemów związanych z tematem starzenia się i niepełnosprawności. Zawiera zbiór wiedzy z zakresu gerontologii i jej dyscyplin pokrewnych (andragogiki, antropologii, architektury demografii, szeroko rozumianej edukacji, filozofii, medycyny i nauki o zdrowiu, opieki i polityk społecznych, pracy socjalnej, psychologii rozwoju w ciągu życia czy tanatologii). Zasób prezentowany jest w postaci krótkich artykułów lub haseł rzeczowych czy biogramów osób zasłużonych dla tej nauki.

To monumentalne wydawnictwo, ogłaszane drukiem w pięciu tomach, obejmuje łącznie ponad 1200 haseł rzeczowych, które mają zarówno charakter definicyjny, jak i przeglądowy, oraz prawie 300 krótkich not biograficznych. Adresatami tej zbiorowej publikacji encyklopedycznej, poświęconej problematyce starości, starzenia się i niepełnosprawności, są przedstawiciele rozmaitych dyscyplin naukowych – medycyny,

¹ Doktor inżynier arch., Politechnika Śląska w Gliwicach, Fundacja Laboratorium Architektury 60+ (LAB 60+); biuro@lab60plus.pl

socjologii, polityki społecznej, pielęgniarstwa, ekonomii, demografii, pracy socjalnej, psychologii, architektury i wielu innych. Łączy ich wspólne dążenie do rozwijania i upowszechniania wiedzy o starości i starzeniu, edukacji gerontologicznej i poprawy jakości życia osób starszych. Opracowując siatkę haseł autorzy *Encyklopedii starości, starzenia się i niepełnosprawności* podkreślają, że korzystali z dotychczasowego dorobku w zakresie leksykografii gerontologicznej. Dotyczy to przede wszystkim publikacji sprzed 30 lat: *Encyklopedii seniora* (1986), *300 wiadomości o starości* (1987) Lucyny Frąckiewicz i Bogny Żakowskiej-Wachelko. Z nowszych prac tego rodzaju obecne są: *Słownik gerontologii społecznej* (2001) i *Leksykon gerontologii* Adama A. Zycha (2007, wyd.3. 2017) oraz popularny poradnik *Encyklopedia seniora* (2014).

Profesor A. Zych we wprowadzeniu słusznie zauważa, że również internet pozwala w sposób szybki i globalny odnaleźć i zbadać stan wiedzy. W sieci odnaleźć można wiele encyklopedii, glosariuszy bądź słowników gerontologicznych². Istotny jest jednak wkład zespołu autorskiego – liczącego 250 autorów – który na prośbę prof. Adama A. Zycha zgłosił wiele nowych haseł, zaktualizowanych w odniesieniu do zmienionej demograficznie rzeczywistości. Wprowadzono hasła dotychczas nie rozpoznane w polskich leksykonach i słownikach. *Ageizm czy dyskryminacja, aktywne starzenie się, andragogika specjalna, audiodeskrypcja, bezdomność ludzi starszych, „cyfrowi imigranci”* – to niektóre z haseł rzeczowych, które znajdujemy w tomie pierwszym.

Głównym celem *Encyklopedii starości, starzenia się i niepełnosprawności* było nie tylko uporządkowanie terminologii gerontologicznej, ale również przedstawienie współczesnych zastosowań nowych kategorii, pojęć i terminów. W efekcie końcowym otrzymujemy ważne, oczekiwane i niezwykle potrzebne wydawnictwo.

2 Zestawienie wykorzystanych źródeł internetowych przedstawia w *Słowie wstępnym redaktora* (Tom 1 *Encyklopedii starości...*) prof. Adam A. Zych